

Van Rijn zei mei vorig jaar tegen *Het Financieele Dagblad* dat hij nooit de politiek is ingegaan 'misschien omdat ik de nadelen zo goed zag. Geleefd worden. Standpunten moeten innemen waarvan je denkt dat het compromissen zijn die je niet kunt verdedigen.' En nu zit hij er toch. Uit plichtsbesef: hij werd gevraagd. Omdat hij een groot hart heeft voor de publieke zaak. Omdat hij de kans kreeg nu eens zelf aan de knoppen te zitten. En een beetje ijdel is hij vast ook, want dat is elke politicus. Van Rijn gaf een salaris van 469.000 euro en een baan in de coulissen op om het moeilijkste dossier van dit kabinet door de Kamer te loodsen. 'Wat een kloteklus krijg jij', zeiden partijgenoten die hem in de marge van het laatste congres spraken. Misschien is het niet toevallig dat hij in het Kamerdebat van 31 januari een paar keer per ongeluk 'minister' in plaats van staatssecretaris werd genoemd. Had-ie ook best gekund, zeggen veel informanten.

Dat hij 'maar' stas is, daar zit hij niet mee. Hij heeft geen kapses en heeft een broetje dood aan status en hiërarchie. Zo brak hij met het automatisme om iedereen voor overleg naar zijn ministerie te dirigeren. Met de regiegroep die hij kort na zijn aantreden heeft ingesteld, vergadert hij in Utrecht: daar zitten de meeste organisaties die hij heeft gevraagd mee te denken over de manier waarop de bezuinigingen in de zorg het beste kunnen worden doorgevoerd. En wat dat salaris betreft: 'Geld interesseert hem geen lor', zegt Marleen Barth (voorzitter GGZ Nederland).

Brug

Van Rijn is een bruggenbouwer, een man die overeenkomsten benadrukt in plaats van verschillen. 'Ik kende hem niet uit de partij, maar wel als een van de allerbeste ambtenaren in Den Haag', zegt PvdA'er en oud-minister Wouter Bos. Hij is slim en strategisch, en kan goed luisteren. 'Hij is geen man die een brief op tafel gooit en zegt: reageren jullie maar. Iets wat bewindspersonen meestal doen', zegt Aline Saers (directeur Per Saldo). Hij weet conflicten elegant de wereld uit te helpen en zoekt naar oplossingen waar zo veel mogelijk betrokken partijen zich in kunnen vinden. Zo creëert hij vertrouwen én een stevige positie wanneer hij straks zijn beleid moet verdedigen in de Kamer. 'De Kamer is gevoelig voor een breed draagvlak. Krijgt hij die steun niet, dan kan hij vertellen dat hij ontzettend zijn best heeft gedaan en er nu samen met het parlement uit moet komen. Zo is hij nooit de verliezer', analyseert Hans Schirmbeck (directeur VGN).

Van Rijn weet hoe de hazen lopen in Den Haag. Dat, gecombineerd met zijn grote dossierkennis en bestuurlijke ervaring – Van Rijn was de afgelopen jaren een van de invloedrijkste beslissers in de zorg,

TEGEN HET LICHT

TEKST
Malou van
Hintum

'ALS IEMAND HET KAN, IS HIJ HET'

Aimabel, ontspannen, open, bescheiden, toegankelijk, razend intelligent, oprecht, ambitieus en gedreven. 'Als iemand het kan, is hij het', zeggen vrijwel al mijn informanten spontaan wanneer ik vraag naar hun eerste gedachte over staatssecretaris **Martin van Rijn**. De verwachtingen zijn torenhoog.

laat de Skiper 99 zien – onderscheiden hem van zijn voorganger. Natrappen is niet de bedoeling, maar 'je hebt niets aan iemand die veel thee gaat drinken en vervolgens niets voor elkaar krijgt'. Marlies Veldhuijzen van Zanten was 'een dokter die toevallig stas werd, maar dat complexe veld totaal niet kon overzien, laat staan haar eigen positie daarin begrijpen' – ik mag het best opschrijven, als ik maar niet zeg van wie (meervoud) ik het heb. Dat 'complexe veld' haalt nu opgelucht adem. 'Het is een feest om met Martin samen te werken', zegt André Rouvoet (voorzitter Zorgverzekeraars Nederland). 'Hij weet dat het afdwingen van een traject nooit lukt. Hij speelt open kaart en bewandelt een inhoudelijke route om zijn doel te bereiken. Een intelligente, charmante polderaar, die niet het onderste uit de kan hoeft te hebben.' Aan de financiële kaders valt niet te morrelen, maar over de weg ernaartoe kunnen we praten, is Van Rijns boodschap. Sommigen vinden dat hij te lang doet over het 'meenemen' van mensen. Hij zegt bijna nooit: 'Zo ga ik het doen.' Van Rijn is van de 'we-school'. Dat kost meer tijd.

Tong

Er is ook kritiek op de staatssecretaris, maar liever niet hardop. 'Van Rijn laat het achterste van zijn tong niet zien. Hij laat anderen praten en neemt hun terminologie over. Zo lijkt het alsof hij het met ze eens is. Door met iedereen te praten, kan hij straks iedereen een beetje zijn zin geven en er zelf doorheen glibberen. Daarin is hij heel handig', zegt iemand. 'Hij speelt de "wij zijn in gesprek"-kaart. Dat vinden koepels heel fijn, en werknemers nodigt hij niet uit', kritiseert een ander. Een uitnodiging om 4 februari deel te nemen aan Het Grote Thuiszorg Debat sloeg hij af. 'Hij is ambtelijk en formeel, hij heeft totaal geen empathie. Veldhuijzen van Zanten ging heel onorthodox bij de mensen zelf kijken. Dat doet Van Rijn niet.'

Dat is maar de vraag. Van Rijn at samen met mantelzorgers een broodje en ging op werkbezoek bij ouderen en bij cliënten van jeugdzorg. Problemen met het organiseren van goede zorg kent hij van heel dichtbij. Hij vertelde tijdens de begrotingsbehandeling voor 2013 over de ingewikkelde regels waar zijn ouders tegenop liepen toen zijn moeder naar een verpleegtehuis moest. Ze heeft Alzheimer en kon niet meer thuis wonen. Zijn vader heeft een chronische ziekte en verhuisde naar een flat dichtbij.

'Dit is wat mij motiveert om een rol te willen spelen in de enorme opgave waar de samenleving voor staat', zei hij toen. Maar er zit (nog?) geen ouderenorganisatie bij hem aan tafel.

Tweet

Van Rijn is enig kind en bezoekt zijn ouders een of twee keer per week. Hij vormt een hecht team met

Kort CV

Martin van Rijn (1956) studeerde Economie aan de Erasmus Universiteit. Daarna was hij plaatsvervangend directeur-generaal bij VROM, directeur-generaal op het ministerie van Binnenlandse Zaken en directeur-generaal op het ministerie van VWS. Van Rijn was de stille kracht achter de Zorgverzekeringswet die toenmalig minister Hans Hoogvorst invoerde. In 2008 vertrok hij voor vier jaar als CEO naar PGGM. Van Rijn had de laatste jaren verschillende nevenfuncties in de zorg en was voorzitter van het duurzame ondernemersplatform De Groene Zaak. Ook was hij voorzitter van de Agenda voor de Zorg. Als staatssecretaris van VWS kwam Van Rijn in Rutte II weer terug naar Den Haag.

zijn echtgenote, een logopediste. De staatssecretaris, die economie studeerde in Rotterdam, heeft door hard werken carrière gemaakt en is een workaholic gebleven. Ver na middernacht verstuurt hij nog mails, en de volgende ochtend zit hij alweer vroeg fris aan de vergadertafel. Hij twittert (@mrijn) en heeft de laatste elektronische gadgets al in huis voordat anderen erover hebben gehoord. Hij houdt van klussen en – zo gaat het gerucht – Nederlandstalige liederen meezingen: van André Hazes tot Bløf en Doe Maar. Zijn skivakantie is heilig; tijdens het skiën heeft hij zijn vrouw leren kennen. Het is ook het moment waarop zijn gezin weer even compleet is: zijn twee uit huis wonende, studerende kinderen gaan altijd mee.

'Een echte *family man*', zeggen oud-collega's van PGGM. Ze hadden moeite om afscheid van hem te nemen. 'Een heel prettige man om voor te werken. Altijd aanspreekbaar, ook al stond zijn agenda op ontploffen en liep zijn mailbox over', zegt Swanette van der Vegt (directiesecretaresse PGGM). 'Als ik hem vroeg of hij iets van zijn *to do*-lijst al had gedaan, was het antwoord wel eens "jjjjjjjjjj". Een woord voor: "Ik weet het, maar ik wil eerst nog even..."'

Als hij sport, wil hij winnen, dan is hij behoorlijk fanatiek. Maar hij is geen man die een groots en meeslepend verhaal houdt op de zeepkist. Dat past niet bij zijn stijl van opereren, maar het zou in de spotlights nog wel eens nodig kunnen zijn. Zijn bestuurlijke vrienden heeft hij voorlopig aan zijn kant. Over het 'habu' – hulp van familie en vrienden – dat de jaarlijkse bezuiniging van drie miljard op de langdurige zorg moet opvangen, zijn de staatssecretaris en vele organisaties in de zorg het inmiddels eens. Maar de mensen op de werkvloer zullen zich niet zo snel gewonnen geven. Voor hen staan niet de financiële kaders van het regeerakkoord voorop, maar de patiënten en cliënten die steeds meer in het nauw worden gebracht. Om hen tegemoet te komen, voldoet handig strategisch opereren niet.

Malou van Hintum is journalist.

Voor dit artikel heeft zij gesproken met **Marleen Barth** (GGZ Nederland), **Wouter Bos** (oud-PvdA-minister), **Roger van Boxtel** (Menzis), **Wout Dekker** (PGGM), **Rutger Jan van der Gaag** (KNMG), **Yvonne van Gilse** (LOC Zeggenschap in zorg), **Liane den Haan** (ANBO), **Marga Hoek** (De Groene Zaak), **Aad Koster** (ActiZ, organisatie voor zorgondernemers), **Renske Leijten** (SP), **Lilian Marijnissen** (AbvaKabo), **André Rouvoet** (ZN), **Aline Saers** (Per Saldo, belangenvereniging van pgb-houders), **Hans Schirmbeck** (VGN), **Swanette van der Vegt** (PGGM) en **Wilna Wind** (Patiëntenfederatie NPCF). VNG en Mezzo wilden niet meewerken.